

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

**РЕГІОНАЛЬНІ ГЕОЕКОЛОГІЧІ ПРОБЛЕМИ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

**Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
(Рівне, 20-22 жовтня 2016 р.)**

Рівне – 2016

**Друкується за ухвалою Вченої Ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 27.10.2016 року)**

Редакційна колегія:

Лико Д. В., д-р с.-г. наук, проф. (Рівненський державний гуманітарний університет, голова редакційної колегії);
Романів О. Я., канд. геогр. наук, доц. (Рівненський державний гуманітарний університет, відповідальний секретар);
Мартинюк В. О., канд. геогр. наук, доц. (Рівненський державний гуманітарний університет);
Мельник В. І., д-р біол. н., проф. (Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України, м.Київ)
Мельничук В. Г., д-р геол. наук, проф. (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне);
Мудрак О. В., д-р с.-г. наук, проф. (КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”)
Прищепя А. М., канд. с.-г. наук, проф. (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне);
Проневич В. А. д-р с.-г. наук, с.н.с. (Інститут агроекології і природокористування НААН, м.Київ)
Романів А. С., канд. геогр. наук, доц. (Рівненський державний гуманітарний університет);

Рецензенти:

Ільїн Л. В., д-р геогр. наук, проф. (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м.Луцьк);
Клименко М. О., д-р с.-г. наук, проф. (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне);
Лисиця А. В., д-р біол. наук, доц. (Рівненський державний гуманітарний університет)

Р 31 **Регіональні геоecологічні проблеми: сучасний стан та шляхи їх вирішення: Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Рівне, 20-22 жовтня 2016 р.) / Редкол.: проф. Лико Д.В. (голов. ред.) та ін. – Рівне: О. Зень, 2016. — 148 с.**

ISBN 978-617-601-170-5

У статтях розкрито аспекти геоecологічних досліджень регіонів, ecологічні, конструктивно-географічні проблеми. Вагоме місце відведено висвітленню питань ecотуризму, ролі геоінформаційних методів дослідження у вирішенні проблем природокористування, а також актуальним напрямом ecологічної та природничої освіти. До збірника увійшли результати досліджень вчених у сфері наук за напрямками: ecологія, біологія, географія, сільське господарство.

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імені, статистичних матеріалів та інших відомостей.

ЗМІСТ

Войтович О. П. Підготовка компетентного фахівця як основа сталого розвитку суспільства	3
Глінська С. О., Стасюк М. В., Зиль І. П., Верба В. М., Верзун В. А. Перспективні види дендрофлори для озеленення м. Рівне	6
Грицик О. Б., Грицик Ю. О. Роль профілактики гельмінтозів жуйних в системі біологічної безпеки	10
Грядунова О. И., Перепечай Д. А. Современное экологическое состояние бассейна реки Мухавец	13
Жигалюк С. В., Сачук Р. М., Катюха С. М., Збожинська О. В., Рудь О. Г., Пепко В. О. Особливості фенології та онтогенезу членистоногих регіону за сучасних кліматичних змін	18
Зусв В. Н., Абрамчук Ю. А. Озеро Сомино (Соминское) как перспективный объект исследования	23
Ільїн Л. В., Ільїна О. В. Озерні комплекси міжнародного статусу України	26
Ішук В. О., Трохимчук І. М. Вплив абіотичних факторів на життєдіяльність Chrysomelidae	31
Коротун С. І. Природно-ресурсна спільність і формування територіальної структури виробництва	34
Костолович М. І. Рекреаційний потенціал природоохоронних об'єктів Рівненської області	38
Лико Д. В., Проневич В. А., Тогачинська О. В. Проблеми екологічної безпеки та сталого розвитку водно-болотних угідь і торфовищ	42
Лико С. М., Портухай О. І., Безверха О. В., Плюта Н. В. Аналіз взаємозв'язку агрохімічних показників мінеральних ґрунтів природних пасовищ та їхньої біологічної активності	52
Мартинюк В. О. Ландшафтно-геохімічні особливості озера Вежицьке (Волинське Полісся)	55
Мельник В. І., Баточенко В. М., Глінська С. О., Присяжнюк О. В., Степанюк Я. В. Нове місцезнаходження <i>Aconitum moldavicum</i> Hascg в урочищі Скит	62
Мельничук В. Г., Залеський І. І., Мельничук І. Ф. Фактори мінімального стоку малих річок Малого Полісся в контексті маловодності 2015-2016 років	65
Мельничук І. Ф. Оцінка забруднення важкими металами придорожних смуг в басейні р. Стир (аркуш М-35-VIII)	70
Мудрак О. В., Мудрак Г. В. Екологічна оцінка природних комплексів Регіонального ландшафтного парку "Середнє Побужжя"	73
Ничипорук С. В. Географическое моделирование приграничного сотрудничества Республики Беларусь: актуальность и перспективы	84

Ойцюсь Л. В., Ойцюсь А. М. Особливості поширення неаборигенних видів флори на осушених територіях Волинського Полісся	92
Пепко В. О. Фактори, що впливають на видовий склад гельмінтів диких копитних тварин	97
Разанов С. Ф., Гуцол Г. В. Питома радіоактивність радіонуклідів у квітковому пилку за використання агрохімічних заходів у рослинництві ...	100
Разанов С. Ф., Швець В. В. Концентрація важких металів у квітковому пилку за вапнування кислих ґрунтів	104
Романів А. С., Селецький В. П., Стасюк М. В. Волинська височинна область: підходи до фізико-географічного районування	106
Романів О. Я., Онопрійчук А. Ф., Ковальчук Ю. А. Критерії демографічного старіння Сарненського району	115
Романів О. Я., Токар О. І., Шевчук С. В. Медико-кліматичне оцінювання півдня Рівненської області для потреб рекреації	121
Романів О. Я., Трусова Т. С. Цілі політики розвитку туристичного бізнесу з урахуванням екологічних аспектів	127
Суходольська І. Л., Прокопчук О. І. Таксономічний склад та сезонна динаміка фітопланктону річки Устя (м. Рівне)	132
Шелест Т. А. Зимні паводки на реках Беларусского Полесья	135
Якута О. О. Роль сучасних інформаційних технологій у визначенні родючості ґрунтів Рівненської області	139
Яроменко О. В., Романів О. Я., Микулін М. М. Регіон як інвентивна туристична дестинація	142

ОЗЕРО СОМИНО (СОМИНСКОЕ) КАК ПЕРСПЕКТИВНЫЙ ОБЪЕКТ ИССЛЕДОВАНИЙ

У статті дається характеристика карстового озера Сомино (Соминське). Порівнюється зображення озера на картах різного періоду видання XIX - XX століть. Наводяться дані гідрохімічного аналізу води. Визначені напрями подальших досліджень.

Ключові слова: лімнологія, карстові озера, озеро Сомино, Білорусь

Zuyeu V., Abramchuk Y. Lake Somino (Sominskoe) as perspective object of a research

In article the characteristic of the karst lake Somino (Sominskoye) is given. The image of the lake on maps of the different period of the edition of the 19-20th centuries is compared. Data of hydrochemical water analysis are provided. The directions of further researches are defined.

Key words: limnology, karst lake, lake Somino, Belarus

Озеро Сомино (Соминское) находится в Ивацевичском районе Брестской области Республики Беларусь, в бассейне реки Ясельда, в границах Ясельдско-Щарского ландшафтного района плосковолнистых озерно-болотных и плоских озерно-аллювиальных ландшафтов Полесской провинции аллювиальных террасированных, болотных и вторичных водно-ледниковых ландшафтов. На западном берегу озера находится деревня Сомино, в которой проживает около 300 человек.

Уникальность озера заключается в том, что, во-первых, оно карстового происхождения, во-вторых, оно является самым глубоким (33,5 м) в Брестской области.

Площадь озера – 0,46 кв.км (по классификации П. В. Иванова относится к очень малым [4, с.285], по классификации Г. А. Максимовича относится к VI-му классу карстовых озер [4, с.286]), длина – 0,92 км, наибольшая ширина – 0,65 км. Максимальная глубина составляет 33,5 м, что позволяет на основании классификации Г. А. Максимовича отнести его к глубоким [4, с. 288]. Средняя глубина – 6,4 м. Длина береговой линии – 2,6 км. Склоны котловины высотой до 2 м, под кустарником. Берега низкие, поросшие тростником, рогозом. Мелководье обширное. Дно до глубины 10 м выслано песком, ниже – сапропелем. Объем воды – 2,94 млн.куб.м [2; 3]. Средние высоты рельефа бассейна озера – 151-153 м. Водосбор преимущественно равнинный, местами слабохолмистый, низинный, местами болотистый, поросший хвойным и мелколиственным лесом, кустарником. Озеро окаймлено обширной заболоченной поймой, поросшей кустарником.

На севере в озеро впадает небольшой ручей, на юге вытекающим канализованным ручьем озеро связано с обширной системой мелиоративных каналов.

Котловина озера простая (рис.1), состоит из одной карстовой воронки, с плавными переходами глубин.

Рис.1. Карта глубин озера Сомино [2]

Нами с целью изучения изменений водосбора озера были изучены топографические карты разного периода издания (рис. 2).

1880

1914

1924

1988

Рис.2. Картографические изображения озера Сомино

Картографические изображения показывают существенные изменения водосбора озера. На картах 1880 и 1914 года озеро показано как бессточное, находящееся в окружении болотного массива. На карте 1924 года издания Польского Военного географического института четко просматривается впадающее в озеро ручей, вытекающий из урочища Березовое, а также выходящий из озера в южном направлении канал, обеспечивающий сток из озера. На карте 1988 года южная часть водосбора озера показана мелиорированной.

Проведенный нами контент-анализ показал отсутствие научных публикаций, касающихся озера Сомино. Отмечены только публикации, характеризующие ихтиофауну озера (оценивается как окунево-плотвичный водоем) [5] и возможность использования его для ловли раков [1].

Проведенный в сентябре 2016 года гидрохимический анализ воды озера показал следующие результаты: pH – 7,5, электропроводность – 238 μ S, жесткость карбонатная – 2 ммоль/л, жесткость общая – 90 мг/л, нитриты, нитраты, фосфаты, аммоний – отсутствуют.

Визуальное изучение береговой линии показало наличие зон антропогенного воздействия на берега, проявившееся в формировании двух «пляжей». Протоки в северной и южной частях озера перекрыты бобровыми плотинами, затрудняющими водообмен.

По результатам опроса местных жителей можно говорить о значительных колебаниях уровня воды в озере в последние 5 лет.

Перспективными являются следующие направления исследования озера:

- изучение водного баланса озера;
- гидрометрические наблюдения (колебание уровня воды);
- исследование термического состояния озера;
- влияние водосбора на качество воды;
- флористические и фаунистические особенности озера.

По данным направлениям предполагаются исследования в 2016-2018 гг.

1. Алехнович А. В. Рабочая плодовитость популяций длиннопалого рака (*Astacus leptodactylus* Esch.) Беларуси / А. В. Алехнович, В. Ф. Кулеш // Динамика биоразнообразия фауны, проблемы и перспективы устойчивого использования и охраны животного мира Беларуси: Тез. докл. IX зоол. науч. конф. – Минск, 2004. – С. 183– 184.

2. Блакітная кніга Беларусі: энцыклапедыя / рэдкал.: Н. А. Дзісько [і інш.]. – Мн.: БелЭн, 1994. – 415 с.

3. Водные объекты Республики Беларусь : справочник / ЦНИКИИВР. – Минск: ЦНИКИИВР,

4. Максимович Г. А. Основы карстования. Вопросы гидрогеологии карста, реки и озера карстовых районов, карст мела, гидротермокарст : учебное пособие. Ч.2. / Г. А. Максимович. – Пермь : Пермский гос.университет, 1969. – 525 с.

5. О Республиканской комплексной схеме размещения рыболовных угодий : Постановление Министерства сельского хозяйства и продовольствия Республики Беларусь 18 июня 2014 г. № 29 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 17.07.2014, 8/28860.